

Az *Egyetem története* (1896; másodsor 1922); Mátyás király emlékkönyve, mely a Mátyás-szobor leplezésekor jelent meg és külön királyi elismerésben részesült; *Erzsébet királyné élete*, megjelent 1899-ben diszkiadásban; *I. Ferenc József élete*, szintén diszkiadásban gazdagon illusztrálva (1907); a *Magyar Történelmi Társulat* megbízásából (Thaly Kálmán volt az indítványozó) *II. Rákóczy Ferenc élete* három nagy kötetben, kb. 110 iven gazdagon illusztrálva 1907—10. közt jelent meg; ugyancsak a társulat megbízásából 1913-ban *Horváth Mihály életrajza*-t írta meg az ötvenéves jubileumra; a *Műveltség Könyvtárának* két vaskos kötetében megírta az egész világtörténelmet, a *Pallas* lexikon, valamint a *Révy* lexikon valamennyi kötetében több száz cikket írt. Kisebb értekezéseit *Magyar középkor* címen adták ki, egyes értekezéseit német, francia, angol, olasz és román nyelvekre is lefordították. A kultuszminiszterium megbízásából *Történelmi tanfolyamot* rendezett, melynek előadásait *Történelemtanítás* címen külön is kiadta. Az *Olcsó Könyvtárban* megjelent munkáiban *Történet és történetírás*, valamint *A középkor főbb krónikásai* — szemináriumokban nélkülözhetetlen utmutatásokat adott.

A *Magyar Tudományos Akadémiában* emlékbeszédeket tartott *Finály Henrik*, *Kövény László*, *Nagy Iván*, *Kozma Ferenc* és az Akadémia számos más halottja fölött, a *M. Tört. Társulatban* *Haan Lajos* és *Thaly Kálmán* fölött, a *Földrajzi Társaságban* *Hunnfalvy János* fölött. A *Földrajzi Társaság* részéről a milleniumkor ünnepi beszédet tartott, s 1896 óta alig múlt el történelmi ünnep, melyen ne az ő múltakba néző, jövőbe látó poetikus szavai formáltak volna meg az ünnepek lelkét. Beszédei Kolozsváron eseményszámba mentek, külön lelkes közönségük volt, mely művészi élvezetet keresett és talált bennük. Kolozsvár diszkozyülésein s az egyetem közgyűlésein sűrűn mondott ünnepi beszédeket, ezeket *Nemzeti ünnepeken* címmel maga a város adta ki. A háboru idején a harctereken is olvasgatták lelkesítő háborus beszédeit, melyek öntudatos Krisztusi kötelességteljesítésre buzdítottak, s melyeket a harcoló ifjuság számára — mint felavatásokkor mondott rektori beszédeket — az egyetem adott ki.

1918-ban a román megszállás, mely csakhamar rátette kezét az egyetemre is, károsan befolyásolta, sőt megakasztotta a tudós munkáját. Hosszu ideig csak az íróasztal fiókjának dolgozhatott, s a berekesztett források hiányában munkaprogramjától külön csapáson. Mikor Kolozsvár magyar egyetem nélkül maradt, élére állott a ref. theologia mellé szervezett tanárképző intézetnek, melynek egyetemi színvonalu működését a magyar kormány is elismerte. Sajnos, ez intézetet később a román kormány becsukatta. Fáradhatatlan munkássága, önfeláldozása e nehéz napokban lelkes kötelességtudással sietett a veszélybe jutott magyar kulturintézmények segítségére, mint elnökölyettes erős, megvédő kézzel vezette az *Erdélyi Múzeumot*, *Emké*-t és az *Erdélyi Irodalmi Társaságot*, bár működése miatt a románok részéről állandó veszedelem fenyegette. A megszállás alatt írta meg *Stepnei György* angol követ életét és munkásságát két kötetben, *II. Rákóczi Ferenc 1707. évi életrajzát* *Le Noble* nyomán franciából ugyancsak két kötetben, *II. Rákóczi Ferenc viszonyát Moldvához* *Jorga* nyomán románból és az *Erdélyi gör. kel. püspökségek történetét* *Bunea* Ágost román történetíró nyomán. E munkái jórészt még kiadatlanok, a jelenlegi mostoha viszonyok között kiadásuk igen nagy anyagi nehézségekbe ütközik. Kiadásra vár még Erdélynek külföldi közönség számára írt története is, melyet már Erdélyből való eljövetele óta készített el.

Legközelebbi munkaprogramjában két nagyobb

munka is szerepel, bár a velük való foglalkozást igen megnehezíti sok egyetemi tennivalója. Az egyetemen most, mint helyettesítő, a földrajzi tanszéket is ő tölti be, s a történelmi szemináriumban minden segítség nélkül végzi hatalmas könyvtárának a rendezését. A megalkotandó művek közül az egyik *II. Rákóczi Ferenc felkelésének története*, melynek megírásával a *M. T. Akadémia* bizta meg; e munkát még a román megszállás előtt kezdette meg, a megszállás alatt kénytelen volt félbeszakítani, most még legalább két évre van szüksége, hogy befejezhesse. A másik művet *Fraknói Vilmos* sürgeti, ennek tárgya *A magyar földrajz története*.

Dr. *Márki Sándor* több mint félszázados tudományos munkássága megmérhetetlen értéket jelent a magyar kultúra számára. Fialatos munkakedve, töretlen energiája bámulatra ragadja ismerőit, s utolsó fegyverünk jövőt vivő munkájában, a magyar kultúra előbbrevitelében erős, diadalmas harcot hirdet, példát mutat fiataloknak és öregeknek egyaránt. Rengeteg egyetemi, s írói elfoglaltsága mellett Szeged magyar társadalmi munkájából is igyekszik kivenni a részét; mint a turáni eszme legfelkészültebb harcosa, a magyar társadalom új, munkára, harcra képes megszervezésén is fáradozik.

Fetter Gyula.

EMLÉKSOROK ANNY L.-HEZ.

Tudod, ki járt itt? Őt a végtelen
Kelet küldé honfoglaló Nagyurnak.
Örök-habokkal zugó rejtelem —
Hömpölyget lelke titkos-mélyü multat
Igén, — messzekongó érceken —
Füledbe a Nagy-fal regéi hullnak.

Szemén át, látod, ezredéveken
Lefojtott üszkők lennek titkos utat.

De oh ha lángjuk felcsap hirtelen,
Saskarmai ha prédáért kinyulnak,
Uj mámor reszket germán testeden
S tudod, Ő járt itt, kit a végtelen
Kelet küldött örök győztes Nagyurnak.

(München.)

Ajtay Miklós.

* **Lázár Lajos székely testvérünk**, kolozsvári egyetemen végzett tanárjelölt a Feketesas-utca 17. szám alatt jól felszerelt könyves boltot nyitott, hol az egyetem hallgatói mindennemű tankönyveiket beszerezhetik. Papír- és írószerek raktáron. — Székely testvérünk életrevaló, egészséges vállalkozását az egyetemi hallgatóság megértő pártfogásába ajánljuk. „Minden erdélyi megpróbált magyar ember csonkamagyarországi életharca — harc Erdélyért is“.

Uri dívat különlegességeit legnagyobb választékban

Komlósinál Kölesey-u. 3.

Nyakkendők, ingek, keztyük,
soknik, nadrágtartók, gallérok.

SPORTCIKKEK:

football, atlétika, vívó és tennis felszerelések.

Kérem e címre üquelni !!